

IMMANUEL KANT JAKO INSPIRATOR
POLSKIEJ TEORII I FILOZOFII PRAWA
W LATACH 1918-1950

Karol Kuźmicz

IMMANUEL KANT JAKO INSPIRATOR
POLSKIEJ TEORII I FILOZOFII PRAWA
W LATACH 1918-1950

Temida2

Białystok 2009

Rada programowa Wydawnictwa Temida 2:

Leonard Etel, Marian Grzybowski, Adam Jamróz, Dariusz Kijowski, Cezary Kosikowski, Adam Lityński, Emil Pływaczewski, Stanisław Prutis, Eugeniusz Ruśkowski, Walerian Sanetra, Halina Świączkowska, Bogdan Wierzbicki

Redaktor naukowy wydawnictwa:

Halina Świączkowska

Żadna część tej pracy nie może być powielana i rozpowszechniana w jakiegokolwiek formie i w jakikolwiek sposób (elektroniczny, mechaniczny), włącznie z fotokopiowaniem – bez pisemnej zgody wydawcy.

Recenzent:

Maria Szyszkowska

ISBN 978–83–89620–78–1

Opracowanie graficzne i typograficzne: *Jerzy Banasiuk*

Projekt okładki: *Bauhaus*

Redakcja techniczna: *Jerzy Banasiuk*

Korekta: *Bogumiła J. Mancewicz*

Wydawca: **Temida 2**

Przy współpracy i wsparciu finansowym Wydziału Prawa
Uniwersytetu w Białymstoku

© Copyright by Temida 2, Białystok 2009

Spis treści

Wstęp	9
-------------	---

Część pierwsza

CHARAKTERYSTYKA POLSKIEJ FILOZOFII PRAWA W LATACH 1918–1950

Wprowadzenie	19
Rozdział I. Przedmiot filozofii prawa	23
Rozdział II. Filozofia prawa a dziedziny pokrewne	29
Rozdział III. Funkcje i znaczenie filozofii prawa	32
Rozdział IV. Główne nurty filozoficznoprawne w Polsce w latach 1918-1950.....	34

Część druga

KIERUNKI ODDZIAŁYWANIA FILOZOFII KANTA NA FILOZOFIĘ PRAWA

Wprowadzenie	41
Rozdział I. Przewrót kopernikański Kanta.....	44
Rozdział II. Rozdzielenie rozumu praktycznego i teoretycznego rozumu	47
1. Prymat rozumu praktycznego nad rozumem teoretycznym.....	47
2. Homo noumenon i homo phaenomenon	49
Rozdział III. Kantowska koncepcja wolności	53
Rozdział IV. Imperatyw kategoryczny	57
1. Imperatyw kategoryczny a imperatyw hipotetyczny	57
2. Imperatyw kategoryczny jako prawo moralne	59

Rozdział V. Prawo a moralność	62
Rozdział VI. Wieczny pokój	66
1. Artykuły wprowadzające.....	66
2. Artykuły definitywne.....	68
Rozdział VII. Teoria prawa natury	73

Część trzecia

POGLĄDY POLSKICH TEORETYKÓW I FILOZOFÓW PRAWA INSPIROWANYCH FILOZOFIĄ KANTA

Wprowadzenie	85
Rozdział I. Inspiracje kantowskie w poglądach filozoficznoprawnych Edmunda Krzymuskiego	94
1. Działalność naukowa.....	94
2. Teoria i filozofia prawa.....	98
3. Filozofia prawa karnego.....	108
4. Wnioski	122
Rozdział II. Inspiracje kantowskie w poglądach filozoficznoprawnych Ignacego Koschembahra-Łyskowskiego	126
1. Działalność naukowa.....	126
2. Teoria i filozofia prawa.....	127
3. Ideał prawa a sprawiedliwość	128
4. Wnioski	130
Rozdział III. Inspiracje kantowskie w poglądach filozoficznoprawnych Szymona Rundsteina	132
1. Działalność naukowa.....	132
2. Teoria i filozofia prawa.....	135
3. Idea prawa a projekt wiecznego pokoju	139
4. Prawo a moralność	140
5. Wnioski	141

Rozdział IV. Inspiracje kantowskie w poglądach filozoficznoprawnych Eugeniusza Jarry	143
1. Działalność naukowa.....	143
2. Teoria i filozofia prawa.....	146
3. Teoria prawa natury	148
4. Prawo a moralność	152
5. Idea jedności obywatelskiej.....	154
6. Wnioski	157
Rozdział V. Inspiracje kantowskie w poglądach filozoficznoprawnych Antoniego Peretiatkowicza.....	159
1. Działalność naukowa.....	159
2. Teoria i filozofia prawa.....	162
3. Teoria prawa natury	164
4. Prawo a moralność	169
5. Znaczenie umowy społecznej.....	171
6. Zagadnienie pokoju	175
7. Wnioski.....	177
Rozdział VI. Inspiracje kantowskie w poglądach filozoficznoprawnych Czesława Znamierowskiego	179
1. Działalność naukowa.....	179
2. Teoria i filozofia prawa.....	183
3. Teoria prawa natury	185
4. Życzliwość powszechna a imperatyw kategoryczny	189
5. Życzliwość powszechna a idea wiecznego pokoju	190
6. Życzliwość powszechna a etyka obowiązku	191
7. Wnioski.....	194
Rozdział VII. Inspiracje kantowskie w poglądach filozoficznoprawnych Eugeniusza Bautro.....	195
1. Działalność naukowa.....	195
2. Teoria i filozofia prawa.....	196

3. Powinność jako podstawa nowej teorii prawa.....	201
4. Teoria prawa natury	208
5. Wnioski	210
Rozdział VIII. Inspiracje kantowskie w poglądach filozoficznoprawnych Henryka Piętki	212
1. Działalność naukowa.....	212
2. Teoria i filozofia prawa.....	214
3. Teoria prawa natury	218
4. Wnioski	222
ZAKOŃCZENIE (221)	
Bibliografia.....	225